

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 12 juli 2012 *

”Jordbruk — Exportbidrag — Felaktig uppgift om exportören i exportdeklaration — Nationella bestämmelser enligt vilka rätt till exportbidrag förutsätter att den sökande står angiven som exportör i exportdeklarationen — Rättelse av exportdeklarationen efter det att varorna har frigjorts”

I de förenade målen C-608/10, C-10/11 och C-23/11,

angående beslut av den 9 november 2010 att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Finanzgericht Hamburg (Förbundsrepubliken Tyskland), som inkom till domstolen den 24 december 2010, den 10 januari 2011 respektive den 17 januari 2011, i målen

Südzucker AG (C-608/10),

WEGO Landwirtschaftliche Schlachtstellen GmbH (C-10/11),

Fleischkontor Moxsel GmbH (C-23/11)

mot

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Tizzano samt domarna M. Safjan, E. Levits, J.-J. Kasel och M. Berger (referent),

generaladvokat: J. Mazák,

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 2 februari 2012,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Südzucker AG och WEGO Landwirtschaftliche Schlachtstellen GmbH, genom L. Harings och K. Steinke, Rechtsanwälte,
- Fleischkontor Moxsel GmbH, genom S. Schubert, Rechtsanwalt,
- Hauptzollamt Hamburg-Jonas, genom T. Peters, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

— Europeiska kommissionen, genom B. Schima, B. Burggraaf och G. von Rintelen, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4) (nedan kallad tullkodexen) och kommissionens förordning (EG) nr 800/1999 av den 15 april 1999 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 102, s. 11) i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 90/2001 av den 15 januari 2001 (EGT L 14, s. 22) (nedan kallad förordning nr 800/1999).
- 2 Respektive begäran om förhandsavgörande har framställts i mål mellan å ena sidan Südzucker AG (nedan kallad Südzucker), WEGO Landwirtschaftliche Schlachtstellen GmbH (nedan kallad WEGO) och Fleischkontor Moxsel GmbH (nedan kallad Moxsel), vilka är bolag med säte i Tyskland, och å andra sidan Hauptzollamt Hamburg-Jonas. Målen rör ansökningar om exportbidrag.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätten

- 3 I artikel 2.1 led i i förordning nr 800/1999 definieras "exportören" i den mening som avses i denna förordning enligt följande:

"I denna förordning avses med

...

- i) *exportör*: fysisk eller juridisk person som är berättigad till bidrag. I de fall då exportlicens med förutfastställelse av bidraget bör eller kan användas är det innehavaren eller i tillämpligt fall den som har förvärvat rätten till bidrag genom överlåtande som är berättigad till bidrag. Termen exportör kan i tullsammanhang ha en annan innebörd än i denna förordning ...,

..."

- 4 I artikel 5 i förordning nr 800/1999 anges följande:

"1. Med exportdag avses den dag då tullmyndigheten tar emot den exportdeklaration i vilken det anges att en bidragsansökan kommer att lämnas in.

...

4. Det dokument som används vid exporten för att styrka att produkterna berättigar till bidrag måste innehålla all information som är nödvändig för att beräkna bidragsbeloppet ...

...

7. Var och en som exporterar produkter och ansöker om bidrag för dessa skall

- a) lämna in exportdeklarationen till det behöriga tullkontoret på den plats där produkterna skall lastas för exporttransporten,
- b) underrätta detta tullkontor om lastningen minst 24 timmar innan denna skall påbörjas och ange hur lång tid lastningen förväntas ta. ...

...

Det behöriga tullkontoret måste vara i stånd att genomföra den fysiska kontrollen och vidta identifieringsåtgärder för transporten till det tullkontor där utförsel från gemenskapens territorium skall ske.

...”

- 5 I artikel 1 i kommissionens förordning (EG) nr 3122/94 av den 20 december 1994 om kriterier för riskanalys vad avser jordbruksprodukter som berättigar till exportbidrag (EGT L 330, s. 31: svensk specialutgåva, område 3, volym 64, s. 94) anges följande:

”Syftet med riskanalysen är att kunna styra de fysiska kontrollerna till sådana produkter, fysiska och juridiska personer och sektorer som utgör de största riskerna. Den skall därför identifiera de berörda riskerna och bestämma risknivåerna så att de produkter som skall kontrolleras fysiskt kan väljas ut.

När medlemsstaterna använder riskanalys ... kan de särskilt beakta följande kriterier vid urvalet av exportdeklarationer för de produkter som skall kontrolleras fysiskt:

...

4. För exportörer:

- Anseende och pålitlighet.
- Ekonomiska ställning.
- Nya exportörer.
- Exporttransaktioner vars ekonomiska berättigande inte omedelbart framgår.
- Tidigare tvister, särskilt i samband med bedrägerier.

...”

- 6 I artikel 24.1 andra stycket i kommissionens förordning (EG) nr 1291/2000 av den 9 juni 2000 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med import- och exportlicenser samt förutfastställelselicenser för jordbruksprodukter (EGT L 152, s. 1) anges följande:

”Utan att det påverkar bestämmelserna i artikel 2.1 [led i] i förordning ... nr 800/1999, skall tulldeklarationen avges av licensinnehavaren, eller i förekommande fall den som licensen överlåtits till, eller deras ombud, i enlighet med definitionen i artikel 5.2 i förordning ... nr 2913/92.”

- 7 I artikel 4 led 5 i tullkodexen definieras beslut enligt följande:

"beslut: varje förvaltningsåtgärd av tullmyndigheterna i fråga om tullagstiftningen för att ta ställning i ett visst fall, då denna åtgärd får rättslig verkan för en eller flera särskilda eller identifierbara personer."

- 8 I artikel 5 i tullkodexen anges följande:

"1. Enligt de villkor som fastställs i artikel 64.2 ... får alla utse ett ombud för sina kontakter med tullmyndigheterna för att fullgöra de handlingar och formaliteter som fastställs i tullagstiftningen.

Detta ombudskap får vara

- direkt, varvid ombudet skall handla i en annan persons namn och för dennes räkning, eller
- indirekt, varvid ombudet skall handla i eget namn men för en annan persons räkning

...

4. Ett ombud skall uppge att han handlar för huvudmannens räkning, ange om ombudskapet är direkt eller indirekt och ha fullmakt att handla som ombud.

En person som inte uppger att han handlar i någon annans namn eller för någon annans räkning eller som uppger att han handlar i någon annans namn eller för någon annans räkning utan att ha fullmakt att göra detta, skall anses handla i eget namn och för egen räkning.

..."

- 9 I artikel 6 i tullkodexen anges följande:

"1. Om en person begär att tullmyndigheterna skall fatta ett beslut om tillämpningen av tullagstiftningen, skall den personen tillhandahålla alla upplysningar och handlingar som dessa myndigheter behöver för att kunna fatta ett beslut.

2. Beslutet skall fattas och underrättelse om beslutet ges till sökanden så snart som möjligt.

Om en framställning om ett beslut görs skriftligen ... Sökanden skall skriftligen underrättas om beslutet.

..."

- 10 I artikel 10 i tullkodexen anges följande:

"[bestämmelserna i tullkodexen] skall inte påverka tillämpningen av nationella regler som föreskriver att beslut är ogiltiga eller förlorar sin giltighet av skäl som inte har samband med tullagstiftningen."

- 11 I artikel 68 i tullkodexen anges följande:

"Tullmyndigheterna får för att kontrollera riktigheten av de deklarationer de har mottagit göra följande:

- a) Granska de handlingar som ingår i deklarationen och de dokument som bifogats den. Tullmyndigheterna får ålägga deklaranter att visa upp andra dokument som bestyrker riktigheten av de upplysningar som finns i deklarationen.

b) Undersöka varorna och ta prover för analys eller för fördjupad kontroll.”

12 I artikel 73.1 i tullkodexen anges följande:

”... tullmyndigheterna [ska] ... frigöra varorna så snart uppgifterna i deklarationen har kontrollerats eller godkänts utan kontroll. ...”

13 I artikel 78 i tullkodexen, som har rubriken ”Kontroll i efterhand av deklarationer”, anges följande:

”1. Tullmyndigheterna får på eget initiativ eller på deklarantens begäran ändra deklarationen efter det att varorna har frigjorts.

...

3. Om granskningen av deklarationen eller kontrollen i efterhand tyder på att de bestämmelser som gäller det berörda tullförfarandet har tillämpats på basis av felaktiga eller bristfälliga upplysningar, skall tullmyndigheterna i enlighet med fastställda bestämmelser vidta de åtgärder som krävs för att reglera situationen med hänsyn till de nya upplysningar som föreligger.”

Tysk rätt

14 I 15 § i den tyska exportbidragsförordningen (Ausfuhrerstattungsverordnung) av den 24 maj 1996 (BGBl. 1996 I, s. 766) (nedan kallad AEVO) i dess lydelse enligt ändringsförordning av den 27 juli 2000 (BGBl. 2000 I, s. 1233), med rubriken ”ansökande och ansökning”, anges följande:

”Ansökan om bidrag får endast inges av ...

1. den som ... anges i fält 2 i exportdeklarationen i bidragssyfte, eller
2. den som har ingett betalningsdeklaration ...”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

Mål C-608/10

15 I en exportdeklaration av den 31 januari 2005 till Hauptzollamt Heilbronn (huvudtullkontor i Heilbronn) deklarerade Südzucker socker för export till Schweiz och förededde den exportlicens som hade utfärdats för Südzucker. I fält 2 i exportdeklarationen hade August Toepfer & Co. KG (nedan kallat Toepfer) angetts som avsändare/exportör. I en ansökan om exportbidrag av den 26 april 2005 påpekade Südzucker att Toepfer felaktigt angetts som exportör i detta fält, och att det i själva verket var Südzucker självt som var exportör av varan, och inte Toepfer.

16 Hauptzollamt Hamburg-Jonas avlog Südzuckers ansökan om exportbidrag genom beslut av den 30 maj 2005 med motiveringen att ansökan om bidrag enligt 15 § i den i punkt 14 ovan nämnda exportbidragsförordningen, i dess ändrade lydelse, bara kunde lämnas av den person som angetts i fält 2 i exportdeklarationen.

17 Efter det att myndigheterna efter omprövning vidhållit sitt beslut väckte Südzucker den 28 augusti 2007 talan vid Finanzgericht Hamburg i syfte att Hauptzollamt Hamburg-Jonas skulle förpliktas att bevilja företaget exportbidrag i enlighet med ansökan av den 26 april 2005. Hauptzollamt Hamburg-Jonas yrkade att talan skulle ogillas.

18 Finanzgericht Hamburg beslutade mot denna bakgrund att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1. Har innehavaren av en exportlicens endast rätt till exportbidrag när denne är inskriven som exportör i fält 2 i den exportdeklaration som har lämnats till det behöriga tullkontoret (artikel 5.7 i förordning nr 800/1999)?

2. Om den första frågan besvaras jakande:

Är det enligt artikel 78.1 och 78.3 i tullkodexen möjligt att i efterhand granska exportdeklarationen för att ändra exportören i fält 2 i exportdeklarationen, och är tullmyndigheterna i ett fall som det i målet vid den nationella domstolen skyldiga att reglera situationen och bevilja exportören exportbidrag?

3. Om den andra frågan besvaras jakande:

Kan tullmyndigheterna direkt reglera situationen i enlighet med artikel 78.3 i tullkodexen på så sätt att exportören beviljas exportbidrag utan att exportdeklarationen dessförinnan behöver korrigeras?”

Mål C-10/11

19 I februari och mars år 1993 placerade WEGO (utan bindande verkan) 956 kartonger fryst nötkött i tullager i syfte att erhålla exportbidrag för export till Egypten. I enlighet med bolagets ansökan beviljade Hauptzollamt Hamburg-Jonas genom beslut av den 26 mars 1993 och den 1 april 1993 förskottsutbetalning med ett belopp motsvarande exportbidraget på totalt 92 764,85 DEM.

20 Bolaget IKS Versmold deklarerade den 7 april 1993 på uppdrag av och som ombud för WEGO vid Hauptzollamt Bielefeld 833 kartonger fryst nötkött från det ovannämnda tullagret för export till Irak och föredatte kontroll exemplar T 5. På det nämnda kontroll exemplaret T 5 hade Westfleisch Vieh- und Fleischzentrale Westfalen eG (nedan kallat Westfleisch) med säte i Münster (Tyskland) angetts som avsändare/exportör. Westfleisch var innehavare av en exportlicens för export av kött till Irak. Hauptzollamt Bielefeld tullbehandlade varorna enligt ansökan, och den 8 april 1993 exporterades produkterna.

21 I en skrivelse av den 8 mars 1994 adresserad till Hauptzollamt Hamburg-Jonas via Hauptzollamt Bielefeld meddelade Westfleisch att bolaget hade gjort fel när fält 2 i nämnda formulär fylldes i och att WEGO skulle stå i detta fält. Hauptzollamt Bielefeld godkände rättelsen den 9 mars 1994, vilket dock WEGO inte omedelbart underrättades om. Hauptzollamt Hamburg-Jonas frisläppte den 17 mars 1994 de säkerheter som WEGO hade ställt.

22 Genom beslut av den 10 december 1997 återkrävde Hauptzollamt Hamburg-Jonas det aktuella exportbidraget. WEGO begärde omprövning av återkravsbeslutet, men Hauptzollamt Hamburg-Jonas vidhöll vid omprövning den 27 augusti 2008 sitt beslut. Nämnda tullmyndighet ansåg att det bara är den som uttryckligen anges som exportör i fält 2 i exportdeklarationen som kan begära exportbidrag. Den ändring som Hauptzollamt Bielefeld gjort i efterhand ändrade ingenting, eftersom myndigheten som ansvarar för bidragen inte är bunden av ändringen som gjorts av ett exporttullkontor.

23 Den 29 september 2008 väckte WEGO talan vid Finanzgericht Hamburg och yrkade att återkravet skulle ogiltigförklaras. Hauptzollamt Hamburg-Jonas yrkade att talan skulle ogillas.

- 24 Finanzgericht Hamburg beslutade mot denna bakgrund att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Är exporttullkontorets rättelse i efterhand av uppgiften i fält 2 i exportdeklarationen och på kontrollexemplar T 5 bindande för det huvudtullkontor som är behörigt att betala ut exportbidrag?”

Mål C-23/11

- 25 Moksel, företrätt av Nordfrost Kühl- und Lagerhaus GmbH & Co. KG (nedan kallat Nordfrost) med säte i Tyskland, deklarerade med en betalningsdeklaration av den 8 november 2001 vid Hauptzollamt Itzehoe 546 kartonger fryst nötkött för placering i tullager i syfte att erhålla exportbidrag för export till Ryssland. I enlighet med ansökan beviljade Hauptzollamt Hamburg-Jonas genom beslut av den 11 februari 2002 Moksel förskottsbetalning med ett belopp motsvarande exportbidraget på totalt 9 840,95 euro.
- 26 Vid Hauptzollamt Itzehoe deklarerade Nordfrost på uppdrag av och som företrädare för Fleischkontor Moksel GmbH (nedan kallat Moksel-Regensburg), med säte i Regensburg (Tyskland) den 27 december 2001 544 kartonger fryst nötkött för export till Ryssland. I fält 40, med rubriken ”summarisk deklaration/tidigare handlingar”, hänvisades till placering i tullager i syfte att erhålla exportbidrag genomförd av Moksel, och i fält 2 i exportdeklarationen angavs Moksel-Regensburg som exportör. Fält 44, med rubriken ”särskilda upplysningar/bilagda handlingar/certifikat och tillstånd”, innehöll uppgift om en exportlicens som Moksel är innehavare av. Hauptzollamt Itzehoe tog emot den aktuella exportdeklarationen och varorna exporterades den 12 januari 2002.
- 27 Genom en skrivelse av den 1 juli 2002 vände sig Nordfrost till Hauptzollamt Itzehoe och meddelade att en hänvisning till placering i tullager i syfte att erhålla exportbidrag genomförd av Moksel av misstag hade angetts i exportdeklarationen. Detta parti hade placerats i tullager i bolaget Moksel's namn och skulle också ha tagits ut ur tullagret på exakt samma sätt. Hauptzollamt Itzehoe bekräftade denna ”rättelse” av exportdeklarationen den 4 juli 2002 och skickade samma dag en ”rättelse av exportdeklaration” till Hauptzollamt Hamburg-Jonas, i vilken bland annat följande angavs: ”rättelse: hänvisning görs till Nordfrosts skrivelse om rättelse ... av den 1 juli 2002.”
- 28 Genom beslut av den 6 januari 2003 återkrävde Hauptzollamt Hamburg-Jonas det exportbidrag som hade betalats i förskott för Moksel, plus ett tillägg på 15 procent (totalt 11 273,84 euro) med motiveringen att Moksel inte hade visat genom en exportdeklaration att de produkter som bolaget hade placerat i tullager hade lämnat Europeiska unionens tullområde. Exportdeklarationen kunde inte godkännas som intyg om exporten, eftersom denna hade lämnats i Moksel-Regensburgs namn.
- 29 Efter det att myndigheterna efter omprövning vidhållit sitt beslut väckte Moksel talan vid Finanzgericht Hamburg. Hauptzollamt Hamburg-Jonas yrkade att talan skulle ogillas.
- 30 Finanzgericht Hamburg beslutade mot denna bakgrund att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
1. Har innehavaren av en exportlicens bara rätt till exportbidrag om denne har angetts som exportör i fält 2 i den exportdeklaration som har ingetts till det behöriga tullkontoret (artikel 5.7 i förordning nr 800/1999)?
 2. Om den första frågan besvaras jakande: Är exporttullkontorets rättelse i efterhand av uppgiften i fält 2 i exportdeklarationen bindande för det huvudtullkontor som är behörigt att betala ut exportbidrag?

3. Om den andra frågan besvaras nekande: Får det utbetalande organet i ett fall som det i målet vid den nationella domstolen tolka uppgiften i fält 2 bokstavligen och avslå ansökan om exportbidrag med motiveringen att den som har gjort ansökan inte är exportör av de bidragsberättigande produkterna, eller är det utbetalande organet skyldigt att, om uppgiften om exportören i fält 2 i exportdeklarationen inte stämmer överens med de tidigare handlingarna som det hänvisas till i fält 40 och/eller med uppgiften om innehavaren av den exportlicens som har angetts i fält 44, höra sig för hos den som har gjort ansökan om uppgiften och eventuellt på eget initiativ rätta uppgiften i fält 2 i exportdeklarationen?”

31 Domstolens ordförande har genom beslut av den 10 mars 2011 förenat målen C-608/10, C-10/11 och C-23/11 vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan i mål C-608/10 respektive C-23/11

32 Den nationella domstolen har ställt den första frågan i mål C-608/10 respektive C-23/11, vilka har samma lydelse, för att få klarhet i huruvida artikel 5.7 i förordning nr 800/1999 ska tolkas så, att innehavaren av en exportlicens endast har rätt till exportbidrag om denne har angetts som exportör i fält 2 i den exportdeklaration som har ingetts till det behöriga tullkontoret.

33 För att kunna ge ett ändamålsenligt svar på dessa frågor ska domstolen för det första klargöra vilken näringsidkare som ska anses vara exportören enligt förordning nr 800/1999. Domstolen kommer därefter att pröva relevansen av huruvida exportörens namn nämnts i denna egenskap i exportdeklarationen.

34 Vad för det första gäller begreppet ”exportör” i den mening som avses i förordning nr 800/1999 definieras detta i artikel 2.1 led i i denna förordning såsom ”fysisk eller juridisk person som är berättigad till bidrag”. Enligt fast rättspraxis ska denna definition, som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar, ges en självständig tolkning (se, för ett liknande resonemang, bland annat, dom av den 6 mars 2008 i mål C-98/07, Nordania Finans och BG Factoring, REG 2008, s. I-1281, punkt 17 och där angiven rättspraxis).

35 I artikel 2.1 led i i förordning nr 800/1999 anges att ”[i] de fall då exportlicens med förutfastställelse av bidraget bör eller kan användas är det innehavaren ... som är berättigad till bidrag” och att ”[t]ermen exportör kan i tullsammanhang ha en annan innebörd än i [förordning nr 800/1999]”.

36 Huruvida en person är att anse som exportören i den mening som avses i förordning nr 800/1999 beror följaktligen inte på huruvida denne är inskriven i ett visst fält i exportdeklarationen eller ej. Den person som är berättigad till ett exportbidrag, det vill säga i förekommande fall innehavaren av en exportlicens, ska med andra ord anses vara ”exportören” i den mening som avses i nämnda förordning även om namnet på en annan person har angetts i nämnda fält, vilket förefaller vara fallet i de nationella målen.

37 För det andra ska en exportör enligt artikel 5.7 a i förordning nr 800/1999 för att kunna göra anspråk på utbetalning av exportbidrag även ”lämna in exportdeklarationen till det behöriga tullkontoret på den plats där produkterna skall lastas för exporttransporten”. Vidare anges i artikel 24.1 andra stycket i förordning nr 1291/2000 uttryckligen att ”[u]tan att det påverkar bestämmelserna i artikel 2.1 [led i] i förordning ... nr 800/1999, skall tulldeklarationen avges av licensinnehavaren, eller i förekommande fall den som licensen överlätits till, eller deras ombud, i enlighet med definitionen i artikel 5.2 i [tullkodexen]”.

- 38 Den exportdeklaration i vilken det i enlighet med artikel 5.1 i förordning nr 800/1999 anges att exportbidrag kommer att sökas ska således inges av exportören själv eller genom ett ombud i den mening som avses i artikel 5.2 i tullkodexen. I det senare fallet ska ombudet enligt artikel 5.4 i tullkodexen uppge att han handlar för huvudmannens räkning.
- 39 Denna skyldighet syftar bland annat till att säkerställa att tullmyndigheterna kan genomföra en relevant riskanalys när de från fall till fall beslutar huruvida de ska utföra en fysisk kontroll av de produkter som exportdeklareras. Denna analys ska enligt artikel 1 i förordning nr 3122/94 bland annat avse exportörens person. För att säkerställa dessa bestämmelsers ändamålsenliga verkan och för att inte omintetgöra en sådan riskanalys är det nödvändigt att tullmyndigheterna vid den tidpunkt då de godkänner exportdeklarationen är medvetna om vem som är den verkliga exportören.
- 40 Exportören i den mening som avses i artikel 2.1 led i i förordning nr 800/1999 ska följaktligen vara klart identifierbar med hjälp av exportdeklarationen, i den meningen att dennes namn måste anges i det fält som är avsett för detta. Om den verkliga exportören inte anges där kan denne i princip inte ansöka om utbetalning av exportbidraget.
- 41 Det bör tilläggas att tullmyndigheterna inte är skyldiga att granska eller tolka en exportdeklaration för att undersöka huruvida det framgår av samtliga uppgifter i denna deklaration, i synnerhet av exportlicensinnehavarens identitet, att den person som anges som exportör i deklarationen har skrivits dit av misstag.
- 42 Det framgår nämligen av artikel 68 i tullkodexen, jämförd med artikel 73.1 i densamma, att tullmyndigheterna inte är skyldiga att kontrollera uppgifterna i en deklaration. Som Hauptzollamt Hamburg-Jonas har påpekat är den varuexport som erhåller exportbidrag av mycket stor omfattning. Vid den tidpunkt då tullmyndigheterna faktiskt analyserar riskerna med en bestämd exporttransaktion – det vill säga när myndigheterna i enlighet med artikel 5.7 b i förordning nr 800/1999 underrättats om att lastningen ska påbörjas – har myndigheterna normalt ännu inte tillgång till alla handlingar i ärendet och måste genomföra sin riskbedömning mycket skyndsamt. Under dessa omständigheter kan tullmyndigheterna inte anses skyldiga att göra en djupgående granskning av de uppgifter som lämnas i en exportdeklaration för att i förekommande fall upptäcka möjliga motstridigheter mellan dessa uppgifter.
- 43 Tvärtemot vad Südzucker och WEGO har gjort gällande vid den muntliga förhandlingen innebär vidare artikel 5.7 a i förordning nr 800/199 och artikel 24.1 andra stycket i förordning nr 1291/2000, vilka syftar till att säkerställa att de fysiska kontroller som tullmyndigheterna genomför är effektiva, inte bara att "sekundära" skyldigheter uppkommer, vilkas åsidosättande endast medför mindre allvarliga sanktioner än dem som föreskrivs för åsidosättande av en grundläggande skyldighet. Enligt fast rättspraxis är tvärtom dessa kontroller nödvändiga för att syftena med unionsbestämmelserna avseende exportbidrag ska kunna uppnås (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2009 i mål C-77/08, Dachsberger & Söhne, REG 2009, s. I-2097, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 44 Mot denna bakgrund ska den första frågan i målen C-608/10 respektive C-23/11 besvaras enligt följande. Artikel 5.7 i förordning nr 800/1999 ska tolkas så, att innehavaren av en exportlicens i princip endast har rätt till exportbidrag om denne har angetts som exportör i fält 2 i den exportdeklaration som har ingetts till det behöriga tullkontoret.

Den andra frågan i mål C-608/10

- 45 Den nationella domstolen har ställt den andra frågan i mål C-608/10 för att få klarhet i huruvida artikel 78.1 och 78.3 i tullkodexen ska tolkas så, att det är möjligt att i efterhand granska exportdeklarationen för att ändra namnet på exportören i fält 2 i exportdeklarationen, och om tullmyndigheterna i ett fall som det som är i fråga i det nationella målet är skyldiga att reglera situationen och bevilja exportören exportbidrag.
- 46 Domstolen konstaterar inledningsvis att det i förordning nr 800/1999 inte finns någon bestämmelse angående möjligheten att i efterhand granska en exportdeklaration, det vill säga efter det att varorna har frigjorts. Domstolen har dock redan tidigare funnit att export i den mening som avses i denna förordning är ett tullförfarande och att de allmänna tullbestämmelserna i tullkodexen i huvudsak är tillämpliga på alla exportdeklarationer avseende varor för vilka bidrag utgår, utan att det påverkar tillämpningen av särskilda bestämmelser (se dom av den 7 september 2006 i mål C-353/04, Nowaco Germany, REG 2006, s. I-7357, punkterna 45–47). Den bestämmelse som är tillämplig vad gäller omständigheterna i det nationella målet är således artikel 78 i tullkodexen, avseende kontrollen av deklarationerna i efterhand.
- 47 Vad vidare gäller sistnämnda bestämmelses tillämpningsområde, har domstolen redan uttalat att logiken i denna artikel innebär att tullförfarandet ska anpassas till den verkliga situationen (dom av den 14 januari 2010 i de förenade målen C-430/08 och C-431/08, Terex Equipment m.fl., REU 2010, s. I-321, punkt 56). I nämnda bestämmelser görs vidare ingen skillnad mellan fel och brister som får ändras och fel och brister som inte får lov att ändras (se dom av den 20 oktober 2005 i mål C-468/03, Overland Footwear, REG 2005, s. I-8937, punkt 63). Det är således i princip möjligt enligt artikel 78.3 i tullkodexen att i efterhand granska en exportdeklaration för att ändra exportören i fält 2 i exportdeklarationen.
- 48 Vad gäller frågan huruvida tullmyndigheterna inte endast har möjlighet att reglera situationen och bevilja exportören exportbidrag, utan även är skyldiga att göra detta, har domstolen sedan tidigare funnit att om deklaranten begär ändring av sin deklaration ska hans ansökan prövas av tullmyndigheterna. Tullmyndigheterna är skyldiga att i varje fall utreda om granskning ska ske eller ej, och ska, då de gör en granskning på deklarantens begäran, göra såväl en principiell bedömning av granskningen som en bedömning av dess resultat (se domen i de ovannämnda förenade målen Terex Equipment m.fl., punkt 58 och där angiven rättspraxis). Nämnda myndigheter förfogar således över ett stort utrymme för skönsmässig bedömning.
- 49 Domstolen har även preciserat att tullmyndigheterna vid denna första bedömning särskilt ska beakta möjligheten att kontrollera de uppgifter som lämnats i den deklaration som ska ändras och i begäran om ändring. Om en ändring i princip är möjlig är tullmyndigheterna skyldiga att efter sin prövning antingen avslå deklarantens begäran genom ett motiverat beslut eller vidta den begärda ändringen (se domen i de ovannämnda förenade målen Terex Equipment m.fl., punkterna 59 och 60 och där angiven rättspraxis).
- 50 Här bör dock tilläggas att omständigheten att varorna redan lämnat unionsterritoriet vid tidpunkten för inlämnandet av ansökan om ändring av exportdeklarationen, och att det därmed blivit omöjligt att genomföra en fysisk kontroll av dessa varor innan de exporterades, inte i sig gör att slutsatsen kan dras att en ändring av den aktuella deklarationen är omöjlig. Även om det i princip är oundgängligt för att syftena med unionsbestämmelserna avseende exportbidrag ska kunna uppnås att fysiska kontroller görs på en del av varorna som exporteras från unionen, såsom angetts i punkt 43 i denna dom, hindrar avsaknaden av en sådan kontroll i ett konkret fall inte nödvändigtvis att dessa syften trots allt kan uppnås, med beaktande av de särskilda omständigheterna i detta fall.

- 51 Domstolen har således funnit att om granskningen av en deklaration visar att syftena med det aktuella tullförfarandet inte har äventyrats, bland annat genom att de varor som omfattas av nämnda tullförfarande verkligen har återexporterats, vilket det ankommer på den sökande att visa, ska tullmyndigheterna i enlighet med artikel 78.3 i tullkodexen vidta de åtgärder som krävs för att reglera situationen med hänsyn till de nya upplysningar som föreligger, även om deklaranten genom sitt beteende direkt påverkat tullmyndigheternas möjlighet att genomföra kontroller (se, för ett liknande resonemang, domen i de ovannämnda förenade målen *Terex Equipment m.fl.*, punkterna 46 och 62).
- 52 Mot denna bakgrund ska den andra frågan i mål C-608/10 besvaras enligt följande. Artikel 78.1 och 78.3 i tullkodexen ska tolkas så, att det är möjligt att i efterhand granska exportdeklarationen för att ändra namnet på exportören i det avsedda fältet i exportdeklarationen, och att tullmyndigheterna är skyldiga
- att för det första undersöka huruvida det ska anses vara möjligt att granska deklarationen, med beaktande särskilt av att syftena med unionsbestämmelserna om exportbidrag inte har äventyrats och varorna i fråga faktiskt har exporterats, vilket det ankommer på den sökande att visa, samt
 - att för det andra i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs för att reglera situationen med hänsyn till de nya upplysningar som myndigheterna har tillgång till.

Den tredje frågan i mål C-608/10

- 53 Den nationella domstolen har ställt den tredje frågan i mål C-608/10 för att få klarhet i huruvida artikel 5.7 i förordning nr 800/1999 och unionens tullbestämmelser ska tolkas så, att tullmyndigheterna i ett fall som det som är i fråga i det nationella målet, där innehavaren av en exportlicens inte har angetts som exportör i fält 2 i exportdeklarationen, kan bevilja denna innehavare exportbidrag utan att exportdeklarationen dessförinnan behöver rättas.
- 54 Domstolen erinrar om att exportören, såsom framgår av punkt 40 i denna dom, i princip inte kan göra anspråk på utbetalning av exportbidrag om denne inte har angetts i det relevanta fältet i exportdeklarationen. Såsom emellertid har konstaterats i punkt 52 i denna dom har de behöriga myndigheterna möjlighet att rätta en exportdeklaration – även efter det att varorna har frigjorts – vad gäller vem som är exportör, bland annat i de fall då det framgår att syftena med unionsbestämmelserna om exportbidrag inte har äventyrats.
- 55 Såsom Europeiska kommissionen har påpekat krävs det att tullmyndigheternas utövande av befogenheten att göra skönsmässiga bedömningar faktiskt leder till en rättelse av exportdeklarationen. En sådan uttrycklig rättelse är nödvändig för att säkerställa ett tullförfarande som är öppet och sker i vederbörlig ordning. Denna slutsats framgår vidare, åtminstone indirekt, av domstolens praxis (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari 1999 i mål C-54/95, *Tyskland mot kommissionen*, REG 1999, s. I-35, punkt 77, och beslut av den 30 april 2004 i mål C-446/02, *Gouralnik*, REG 2004, s. I-5841, punkt 36).
- 56 Mot denna bakgrund ska den tredje frågan i mål C-608/10 besvaras enligt följande. Artikel 5.7 i förordning nr 800/1999 och unionens tullbestämmelser ska tolkas så, att i ett fall som det som är i fråga i detta mål, i vilket innehavaren av en exportlicens inte har angetts som exportör i fält 2 i exportdeklarationen, kan tullmyndigheterna inte bevilja denna innehavare exportbidrag utan att exportdeklarationen dessförinnan har rättats.

Den enda frågan i mål C-10/11 och den andra frågan i mål C-23/11

- 57 Den nationella domstolen har ställt den enda frågan i mål C-10/11 och sin andra fråga i mål C-23/11 för att få klarhet i huruvida unionens tullbestämmelser ska tolkas så, att exporttullkontorets rättelse i efterhand av uppgiften i fält 2 i exportdeklarationen och på kontrollexemplar T 5 är bindande för det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag.
- 58 Såvitt framgår av besluten om hänskjutande är det särskilt frågan huruvida rättelsebesluten har kommunicerats med parterna på ett korrekt sätt som är tvistig i målen vid den nationella domstolen. Den nationella domstolen har även tagit upp frågan huruvida dessa rättelser utgör ”beslut” i den mening som avses i artikel 4 led 5 i tullkodexen, som kan vara bindande för det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag.
- 59 Domstolen konstaterar att det varken i förordning nr 800/1999 eller, vad gäller mål C-10/11, i den förordning som föregick denna, nämligen kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87 av den 27 november 1987 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 351, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 24, s. 216), och inte heller i tullkodexen finns någon uttömmande reglering vad gäller de materiella och formella villkor som ett beslut måste uppfylla för att kunna ha rättsverkningar.
- 60 Vad gäller tullkodexen definieras begreppet ”beslut” i artikel 4 led 5 som ”varje förvaltningsåtgärd av tullmyndigheterna i fråga om tullagstiftningen för att ta ställning i ett visst fall, då denna åtgärd får rättslig verkan för en eller flera särskilda eller identifierbara personer”. Avseende formkrav föreskrivs i artikel 6.2 andra stycket i kodexen bland annat att om en framställning om ett beslut görs skriftligen ska sökanden underrättas om beslutet skriftligen.
- 61 I artikel 6.2 i tullkodexen finns dock ingen bestämmelse avseende hur kommunikationen ska gå till, eller, mer konkret, hur det skriftliga beslutet ska översändas till sökanden, och särskilt huruvida ett beslut som inte har kommunicerats med sökanden på vederbörligt sätt därmed saknar rättsverkan.
- 62 Vidare anges uttryckligen i artikel 10 i tullkodexen att bestämmelserna i kodexen om upphävning, återkallande eller ändring som är till den berörda personens förmån ”inte [ska] påverka tillämpningen av nationella regler som föreskriver att beslut är ogiltiga eller förlorar sin giltighet av skäl som inte har samband med tullagstiftningen”. Enligt principen om medlemsstaternas processuella autonomi är det följaktligen dessa som är behöriga att fastställa reglerna för dessa aspekter av förfarandet. Dessa förfaranderegler får emellertid varken vara mindre förmånliga än dem som reglerar liknande nationella situationer (likvärdighetsprincipen) eller göra det i praktiken omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionens rättsordning (effektivitetsprincipen) (se, för ett liknande resonemang, bland annat, dom av den 28 juni 2007 i mål C-1/06, Bonn Fleisch, REG 2007, s. I-5609, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 63 I ett fall som det som är i fråga i det nationella målet, där rättelsebeslut inte har kommunicerats med de sökande, i alla fall inte omedelbart, ska således frågan huruvida dessa beslut utgör ”beslut”, i den mening som avses i artikel 4 led 5 i tullkodexen, som har rättsverkan, avgöras enligt nationell rätt. Det ankommer således på den nationella domstolen att göra denna bedömning.
- 64 Det är endast i det fall det skulle visa sig att rättelsebesluten har antagits på ett korrekt sätt och har rättsverkan – bortsett från möjligheten för de berörda personerna att väcka talan mot dessa beslut – som fråga uppkommer huruvida de är bindande för det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag.

- 65 Det framgår emellertid av besluten om hänskjutande i målen C-10/11 och C-23/11 att den osäkerhet som den nationella domstolen har gett uttryck för i detta hänseende endast gäller de fall då de rättelsebeslut som antagits av exporttullkontoren är behäftade med ett särskilt allvarligt och uppenbart fel, medan det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag skulle vara bundet av dessa beslut i avsaknad av ett sådant fel.
- 66 Såsom framgår av svaret på den andra frågan i mål C-608/10 är emellertid i ett fall som det som är i fråga i de nationella målen exporttullkontoren i princip behöriga att tillämpa artikel 78.1 och 78.3 i tullkodexen och kontrollera en exportdeklaration för att rätta det namn på exportören som anges i denna. De slutsatser som föranledde detta svar är för övrigt fullt ut tillämpliga avseende kontroll och rättelse av ett kontrollexemplar T 5 när detta, såsom är fallet i mål C-10/11, har använts som exportdeklaration i syfte att erhålla exportbidrag. Det framgår således inte att de aktuella rättelsebesluten ur denna synvinkel är behäftade med ett fel, eller till och med ett allvarligt och uppenbart fel.
- 67 Mot denna bakgrund ska den enda frågan i mål C-10/11 och den andra frågan i mål C-23/11 besvaras enligt följande. I ett fall som det som är i fråga i dessa mål ska unionens tullbestämmelser tolkas så, att det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag är bundet av exporttullkontorets rättelse i efterhand av uppgiften i fält 2 i exportdeklarationen eller, i förekommande fall, av kontrollexemplar T 5, om rättelsebeslutet uppfyller alla formella och materiella krav för ett "beslut" som föreskrivs både i artikel 4 led 5 i tullkodexen och i de relevanta bestämmelserna i den aktuella nationella rätten. Det ankommer på den nationella domstolen att undersöka huruvida dessa villkor är uppfyllda i de nationella målen.

Den tredje frågan i mål C-23/11

- 68 Den nationella domstolen har ställt den tredje frågan i mål C-23/11 för att få klarhet i huruvida artikel 5.7 i förordning nr 800/1999 och unionens tullbestämmelser ska tolkas så, att det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag i ett fall som det som är i fråga i det nationella målet – och under antagandet att tullkontoret enligt nationell rätt inte är bundet av den rättelse som exporttullkontoret gjort – får tolka uppgiften i fält 2 bokstavligt och avslå ansökan om exportbidrag med motiveringen att den som har gjort ansökan inte är exportör av de varor som avses med ansökan. Den nationella domstolen har också frågat sig huruvida nämnda tullkontor är skyldigt att, om uppgiften om exportören i fält 2 i exportdeklarationen inte stämmer överens med de tidigare handlingarna som det hänvisas till i fält 40 och/eller med uppgiften om innehavaren av den exportlicens som har angetts i fält 44, höra sig för hos den som har gjort ansökan om uppgiften. Slutligen frågar sig den nationella domstolen om nämnda tullkontor i förekommande fall ska rätta uppgiften i fält 2 i exportdeklarationen på eget initiativ.
- 69 Domstolen erinrar om att, såsom angetts i punkt 64 i denna dom, det i de nationella målen endast är om de rättelser som gjorts av exporttullkontoren inte utgör giltiga beslut, vilket det ankommer på den nationella domstolen att undersöka, som de inte är bindande för det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag.
- 70 I det senare fallet ska det emellertid beaktas att tullmyndigheterna inte har besvarat Moksels ansökan om ändring. Det framgår emellertid av artikel 6.2 i tullkodexen, och av punkt 50 i domen i det ovannämnda målet Overland Footwear, att tullmyndigheterna är skyldiga att antingen avslå en sådan begäran genom ett motiverat beslut eller vidta den begärda ändringen "så snart som möjligt".

- 71 Såsom framgår av punkt 52 i denna dom är tullmyndigheterna under dessa omständigheter skyldiga att för det första undersöka huruvida syftena med unionsbestämmelserna om exportbidrag inte har äventyrats och varorna i fråga faktiskt har exporterats, samt att för det andra vidta de åtgärder som krävs för att reglera situationen med hänsyn till de nya upplysningar som myndigheterna har tillgång till.
- 72 Det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag, kan således i ett fall som det som är i fråga i det nationella målet – och under antagandet att det enligt den nationella lagstiftningen inte är bundet av den rättelse som exporttullkontoret gjort – inte tolka uppgiften i fält 2, vilken i förekommande fall kan ha rättats, bokstavligt förrän det i vederbörlig ordning har fattats ett beslut avseende den ansökan om rättelse som Moksels har inkommit med.
- 73 Slutligen konstaterar domstolen att frågan vilken tullmyndighet som rent konkret är behörig för att besluta angående Moksels ansökan om rättelse helt och hållet är en fråga för nationell rätt.
- 74 Om Hauptzollamt Hamburg-Jonas enligt tysk rätt är behörigt att genomföra kontrollen av exportdeklarationen, och i förekommande fall rättelsen av denna, ska i detta fall tullkontoret faktiskt besluta avseende denna, med beaktande av slutsatserna i punkterna 45–52 i denna dom, och tullkontoret måste kommunicera detta beslut skriftligen med deklaramenten så snart som möjligt.
- 75 Om å andra sidan Hauptzollamt Hamburg-Jonas inte är behörigt att genomföra denna kontroll är det exporttullkontoret som är skyldigt att utföra kontrollen. Frågan huruvida denna tullmyndighet är bunden av sitt eget tidigare handlande, det vill säga rättelsen av exportörens namn utan att något beslut kommunicerats skriftligen, ska prövas enligt tysk nationell rätt.
- 76 Mot denna bakgrund ska den tredje frågan i mål C-23/11 besvaras enligt följande. Artikel 5.7 i förordning nr 800/1999 och unionens tullbestämmelser ska tolkas så, att det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag i ett fall som det som är i fråga i detta mål – och under antagandet att tullkontoret enligt den nationella lagstiftningen inte är bundet av den rättelse som exporttullkontoret gjort – inte kan tolka uppgiften i fält 2 i exportdeklarationen bokstavligt och avslå ansökan om exportbidrag med motiveringen att den som har gjort ansökan inte är exportör av de varor som avses med ansökan. Om det behöriga tullkontoret däremot beviljar ansökan om rättelse och med giltig verkan rättar exportörens namn, är det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag bundet av detta beslut.

Rättegångskostnader

- 77 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) Artikel 5.7 i kommissionens förordning (EG) nr 800/1999 av den 15 april 1999 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 90/2001 av den 15 januari 2001 ska tolkas så, att innehavaren av en exportlicens i princip endast har rätt till exportbidrag om denne har angetts som exportör i fält 2 i den exportdeklaration som har inletts till det behöriga tullkontoret.

- 2) Artikel 78.1 och 78.3 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen ska tolkas så, att det är möjligt att i efterhand granska exportdeklarationen för att ändra namnet på exportören i det avsedda fältet i exportdeklarationen, och att tullmyndigheterna är skyldiga
 - att för det första undersöka huruvida det ska anses vara möjligt att granska deklarationen, med beaktande särskilt av att syftena med unionsbestämmelserna om exportbidrag inte har äventyrats och varorna i fråga faktiskt har exporterats, vilket det ankommer på den sökande att visa, samt
 - att för det andra i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs för att reglera situationen med hänsyn till de nya uppgifter som myndigheterna har tillgång till.
- 3) Artikel 5.7 i förordning nr 800/1999, i dess lydelse enligt förordning nr 90/2001, och unionens tullbestämmelser ska tolkas så, att i ett fall som det som är i fråga i mål C-608/10, där innehavaren av en exportlicens inte har angetts som exportör i fält 2 i exportdeklarationen, kan tullmyndigheterna inte bevilja denna innehavare exportbidrag utan att exportdeklarationen dessförinnan har rättats.
- 4) I ett sådant fall som det som är i fråga i målen C-10/11 och C-23/11, ska unionens tullbestämmelser tolkas så, att det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag är bundet av exporttullkontorets rättelse i efterhand av uppgiften i fält 2 i exportdeklarationen eller, i förekommande fall, av kontrollexemplar T 5, om rättelsebeslutet uppfyller alla formella och materiella krav för ett ”beslut” som föreskrivs både i artikel 4 led 5 i förordning nr 2913/92 och i de relevanta bestämmelserna i den aktuella nationella rätten. Det ankommer på den nationella domstolen att undersöka huruvida dessa villkor är uppfyllda i de nationella målen.
- 5) Artikel 5.7 i förordning nr 800/1999, i dess lydelse enligt förordning nr 90/2001, och unionens tullbestämmelser ska tolkas så, att det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag i ett fall som det som är i fråga i mål C-23/11 – och under antagandet att tullkontoret enligt den nationella lagstiftningen inte är bundet av den rättelse som exporttullkontoret gjort – inte kan tolka uppgiften i fält 2 i exportdeklarationen bokstavligt och avslå ansökan om exportbidrag med motiveringen att den som har gjort ansökan inte är exportör av de varor som avses med ansökan. Om det behöriga tullkontoret däremot beviljar ansökan om rättelse och med giltig verkan rättar exportörens namn, är det huvudtullkontor som är behörigt för utbetalning av exportbidrag bundet av detta beslut.

Underskrifter